

Усім — про все

СВІТ

<http://svit11.wordpress.com>

**Найцікавіша
ГАЗЕТА
для кожного
з вас
Чернігівщина.
Україна. Світ**

-інфо

Чернігівська обласна газета

Виходить з лютого 2012 року

№89 20 жовтня 2016 року

Ціна 4 гривні

День захисника України

14 жовтня в Україні третій рік поспіль на державному рівні відзначили День захисника України.

З нагоди свята в Чернівці на центральній площі відбулись урочистості. Почалися вони з покладання квітів до стели Героїв Небесної Сотні, меморіальної стели загиблим у зоні АТО. Урочистим маршем по площі пройшли воїни Чернігівського гарнізону. Була і виставка української військової техніки. Усіх бажаючих пригощали солдатською кашею і гарячим чаєм.

Доброчинний фестиваль біля Катерининської церкви

У День захисника України волонтери центру підтримки добровольців при Катерининській церкві Чернівці організували фестиваль «Доброволець». Допомогали їм інші національно-патріотичні організації міста.

Волонтери влаштували безліч розваг для дітей і дорослих. Тут можна було потримати в руках стрілецьку зброю, приміряти на себе маскувальне обмундировання, послухати українські пісні у виконанні чернігівських колективів і школярів, скуштувати кашу з польової кухні.

Головною метою фестивалю був збір коштів на закупівлю спорядження та амуніції для наших воїнів у зоні АТО.

Долучайтеся до благодійного фонду «Захистимо Україну!»

Просимо надати допомогу палим або коштами на підтримку діяльності Чернігівського благодійного фонду «Захистимо Україну!», який, у свою чергу, допомагає Українській армії, родинам воїнів АТО.

Кошти можна перераховувати за такими реквізитами: у гривнях — благодійний фонд «Захистимо Україну!», ПАТ «КРЕДОБАНК», МФО 325365, ЄДРПОУ 39479494, рахунок 2600201586536.

Реквізити для здійснення переказів з-за кордону: в доларах США (USD) Intermediary: BANK OF NEW YORK MELLON, New York, USA Банк-посередник SWIFT: IRVTUS3N Beneficiary's bank: JSC «KREDOBANK», Банк одержувача Lviv, Ukraine SWIFT: WUCBUA2X.

Beneficiary: Acc_2600201586536_CF «DEFEND THE UKRAINE» пате Одержувач: рахунок відкритий у ПАТ «Кредобанк». Для юридичних осіб — назва одержувача та адреса.

Тел.: (063) 236-18-03.

Благодійний фонд «Захистимо Україну!»

Триває передплата на нашу газету на 2017 рік

Також триває передплата на останні місяці 2016 року
Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатна ціна на газету — незмінна.

Вона становить усього 8 гривень на місяць.

Передплатний індекс «Світ-інфо» —
Також газета продається в роздріб поштою — в кіосках, відділеннях і райвузлах зв'язку.

Основні теми газети:

- Події в області, Україні і світі.
- Політика, соціальні проблеми, екологія.
- Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- Проза і поезія відомих письменників світу.
- Культура, мистецтво, спорт.
- Корисні поради.
- У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

**Кожному читачеві газети —
ще одного-двох читачів**

Прочитавши нашу газету, покажіть її своїм друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити. Чим більше буде передплатників, тим міцнішою буде «Світ-інфо» в інформаційному просторі області.

86514

Архів газети — на її сайті

Ось уже кілька місяців, як створено в Інтернеті сайт нашої газети «Світ-інфо». Його адреса: <http://svit11.wordpress.com>

За цей час рахунок кількості його відвідувачів уже пішов на п'яту тисячу. Насамперед, звичайно, з України. Інші — з усіх континентів, переважно це українці діаспори. Ось звідки заходили на сайт читачі газети: США, Австралія, Канада, Великобританія, Німеччина, Італія, Іспанія, Нідерланди, Польща, Хорватія, Ізраїль, Росія, Білорусь, Литва, Грузія, Казахстан, Норвегія, Зімбабве (тобто й Африка).

Друковані видання й Інтернет доповнюють одне одного. Сайт газети, в тому числі для наших передплатників, цікавий тим, що там розміщено весь архів, всі номери «Світ-інфо» за більш як 4 з половиною роки виходу газети. Так що на сайті ви можете прочитати будь-які публікації всіх номерів, скопіювати їх. А читати там є що.

Тільки факти

Гройсман назвав Пенсійний фонд «дірою» розміром у 150 мільярдів. А що ж дали, пане Прем'єре?

Пенсійний фонд, дефіцит якого становить майже 150 млрд гривень, є «дірою» для держбюджету і викликом для теперішніх пенсіонерів. Про це в інтерв'ю УНІАН заявив Прем'єр-міністр Володимир Гройсман: «Це діра майже у 150 млрд. І це величезний виклик для всієї держави. Для тих, хто вже зараз пенсіонери, — це виклик де-факто. Бо третина людей в країні сидить на мінімальній пенсії. Це — знущання. Таку систему треба перебудувати».

Він наголошує, що є й інші проблеми, «які не вирішувалися десятиріччями». «В Україні два з половиною мільйони громадян, які не роблять внесків до Пенсійного фонду. Але, коли вони виходять на пенсію, йдуть до ПФ за пенсією, як по свячену воду. Чи це справедливо стосовно десятків мільйонів інших громадян? Ні, несправедливо. Тут треба теж знайти рішення».

Як повідомлялося, з 12,5 млн пенсіонерів, які живуть в Україні, 7,5 млн мають розрахунковий базовий розмір пенсії, менший за прожитковий мінімум, через те, що від 2012 року уряд не проводить перерахунку раніше призначених пенсій. Для вирівнювання пенсій необхідно проводити щорічний перерахунок пенсій або осучаснення. Однак він не проводився від 2012 року. Через це є пенсіонери, які отримують пенсію в розмірі 920 грн при мінімальному її розмірі на сьогодні 1074 грн.

«Не дай Бог свіне рог, а бідному паньство» Чернігівський діалект — як відгомін давньослов'янської мови

Чудове прислів'я, винесене в заголовок, свого часу навів мені директор школи села Петрушина Володимир Дмитрович Сериченко. У селі впевнені, що саме в цій місцевості зберегли рештки давньослов'янської мови, якою говорили наші предки в часи Київської Русі. Це підтверджують і вчені.

Петрушин — древнє село, історія якого налічує близько тисячі років, саме від княжих часів. Воно розташоване за 20 кілометрів на північ від Чернігова. Тут бережуть давні звичаї, в тому числі мову.

У селі народився чудовий український письменник Володимир Дрозд, який 13 років тому пішов із життя. У своїй дуже цікавій прозі він щедро використовував мовний колорит рідного краю.

Утім, про саме село — окрема й цікава розмова, як і про інші села Чернігівщини. Зараз — про давній чернігівський діалект. До речі, вищезгаданий директор школи навів мені деякі приклади. Скажімо, що означає слово «кики». Так тут називають кукурудзу, «кияхи», як кажуть ще в деяких селах.

Кілька років тому в нашій області (що цікаво — серед молодих любителів рідної історії) почався громадський рух за відродження діалекту Чернігово-Сіверщини. Молоді дослідники, які гуртувалися довкола Чернігівського культурно-мистецького центру «Інтермеццо», краєзнавця і журналіста Олександра Ясенчука, котрий працює тут, почали збирати, відроджувати, навіть упродовжу-

вати в побут і в літературу цей діалект. Проте, очевидно, треба буде дати окрему публікацію, адже молодь не лише намагалася говорити своєю мовою, а й писати нею вірші і прозу, створювати словник діалектизмів.

У цьому русі, звісно, нема протиставлення з літературною мовою. Ми маємо поважати, знати нашу державну українську мову, саме як літературну, тобто канонічну, офіційну мову. Однак сама ця мова — живий організм, вона постійно розвивається — і завдяки появі нових слів, і відродженню призабутих. А головне — наші діалекти, а їх в Україні десятки, не тільки наш, чернігівський, — це ознака багатства літературної мови. Саме багатства і розмаїття нашої багатовікової української мови.

Я почав записувати діалектизми мого рідного села Авдіївка, що в Куликівському районі. Географічно район — у центрі області, але тяжіє все-таки до півночі Чернігівщини, якщо мати на увазі саме мову, говірку. Тим більше, що села району розташовані по лівому берегу Десни, адже на правому — вже Менський район. Наші села — це Кладьківка, Хибалівка, Салтикова Дівиця, Ковчин, Авдіївка, Горбове, Виблі, якщо по течії ріки, в бік Чернігова.

Звичайно, мова цих сіл — суржик, тобто суміш української з російською та білоруською мовами. До Гомельщини (Білорусь) узагалі

примикають північніші й західніші райони Чернігівщини.

Перше, на що звертаєш увагу, — це дифтонги, тобто двозвуччя, поєднання двох звуків. Головних — два: «іє» та «уа». Тобто замість «ліс», «півень» у нас кажуть «лієс», «півєнь». І це не українське «ліс» на російське «лес», а накладання другого звуку на перший. Виходить доволі цікаво, навіть милозвучно. Це поширений дифтонг. Досить сказати, що в польській мові цей двозвук передається і на письмі, при пом'якшенні звуку «е». Приміром, найпростіше слово «ні», яке польською звучить майже як «не», але все-таки «з присмаком» «і» перед «е». Латиницею так і пишеться: «NIE».

Ще цікавіший дифтонг «уа», істинно наш сіверський двозвук. Це коли говорять не «кінь», «віл», а «куань», «вуал». Якщо і так м'який звук «і» ще й пом'якшується попередньою м'якою приголосною, наприклад «л», то тоді як варіант дифтонга «уа» звучить дифтонг з йотованим звуком «ю» замість «у»: тобто замість «лід» — «люад».

Але не єдиними дифтонгами багатий діалект. До нього належать і жаргонізми, специфічні слова, аналоґи літературних термінів. Я став записувати такі слова свого села Авдіївка. І виявилось, що, мабуть, у кожному селі є хоча б із десятків специфічних слів тільки цього села, не зрозумілих уже в сусідньому, наприклад у Ковчині або Горбовому. Пропоную такий

невеликий словничок мого села, не виключаючи, що ці терміни зустрічаються і в якихось інших селах.

Тичка — удилице вудки.

Глижка — грудочка землі.

Вавка — болячка.

Збийодав — зробив вавку (забив пальця).

Кудя — повернути коня вправо (к собі — вліво).

Клямка — защіпка на дверях.

Гиляра — великий човен.

Хоптя, чмак, топтуха — риболовні снасті.

Зломень — поличка над дверима, на якій ховають ключ.

А ось слова села Нові Броди Менського району, які Олександр Ясенчук, уродженець району, записав у місцевого уродженця Євгена Орди, нині чернігівського священика.

Джуклей — горобець.

Коршак — яструб.

Лавка — магазин.

Абабка — підберезовик.

Лутка — обрамлення дверей.

Дурбель — дурень.

Рундук — поріг.

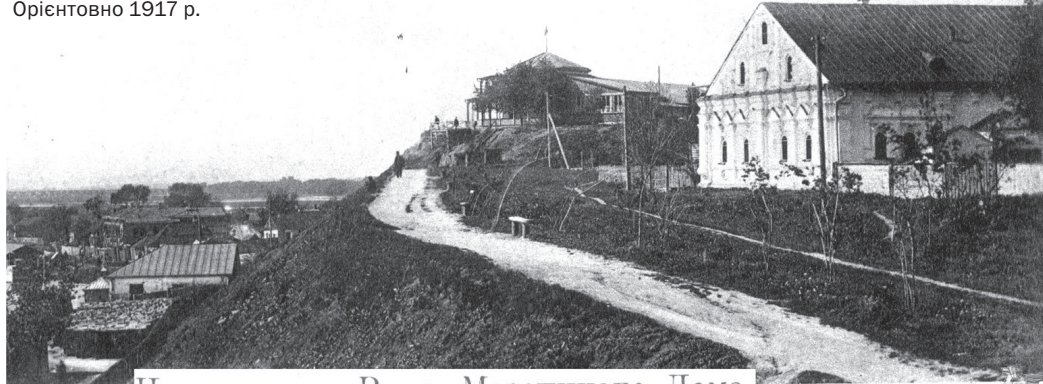
Наша газета продовжить цю тему — збереження чернігово-сіверського діалекту. Запрошуємо читачів долучитися до цієї справи. Надсилайте в газету якісь цікаві словця з ваших сіл. І не треба соромитися, цуратися нашої старої сільської мови. Адже це відгомін віків, історії саме нашого краю.

Петро АНТОНЕНКО

Що таке «глижка», «тичка», «кики»?

Стара Чернігівщина

Чернігів, Вал, дім Мазепи (полкова канцелярія). Орієнтовно 1917 р.

Чернігів. Видь Мазепинаго Дома.

Фото військового Чернігів. Фотосалон Р. Чернецького. Орієнтовно 1910 рік.

Миколаївська церква в Чернігові. Фото Мойсея Власійовича Шамбона. Початок ХХ ст. Стояла на розі сучасної вул. Святомиколаївської.

Чернігів, Красний міст.

Перші відомості про дерев'яний міст через річку Стрижень належать до 1783 року. Міст був розташований на стародавньому шляху, що з'єднував Чернігів з іншими містами Київської Русі. Був єдиним мостом через Стрижень.

Назву отримав через красивий («красний» — давньослов'янською) вигляд, як і центральна Красна площа.

У ХІХ столітті був у віданні повітового земства. Неодноразово перебудовувався. У 1914 – 1916 роках замість дерев'яного збудували бетонний міст.

Передмістя Чернігова.

Район міста, що має назву Кавказ. Поштова листівка видавництва В. Гольдфайн. Початок ХХ ст.

Чернігів.

